

Vanhus- ja vammaisneuvosto

Aika 30.09.2022 klo 09:00 - 10:45

Paikka Kaupunginhallituksen kokoushuone

Käsitellyt asiat

§	Otsikko	Sivu
§ 182	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
§ 183	Pöytäkirjantarkastajien valinta	5
§ 184	Kokouksen työjärjestys	6
§ 185	Liikkuva kulttuuritalo -hankkeen loppuraportti	7
§ 186	Orimattilan omat 65+-kirjastopalvelut -hankkeen loppuraportti	9
§ 187	Orimattilan kulttuuri- ja kulttuurihyvinvointisuunnitelma	12
§ 188	Vanhustenviikon 2022 juhla	14
§ 189	Muut asiat	15
§ 190	Kokouksen päättäminen ja seuraavan kokouksen ajankohta	16

Osallistujat

	Nimi	Tehtävä	Lisätiedot
Läsnä	Viljanen Markku	puheenjohtaja, Kansalliset Seniorit Ry	
	Rötkö Arja	varapuheenjohtaja, Orimattilan Sotaveteraanit ry	
	Alestalo Tiina	jäsen, Päijät-Hämeen omaishoitajat ry	
	Backman Kaarina	jäsen, Orimattilan Invalidit Ry	
	Rantalainen Päivi	jäsen, Eläkeliiton Orimattilan yhdistys ry	
	Tuomela Olavi	jäsen, Orimattilan Seudun Kuulo Ry	
	Buddas Riitta	jäsen, Orimattilan seurakunta	
	Virtanen Tuula	jäsen, Orimattilan Eläkkeensaajat ry	
	Nevalainen Petra	esittelijä, sihteeri	
Poissa	Heikkilä Emma Sikkilä Sari Soini Corinne		

AllekirjoituksetMarkku Viljanen
puheenjohtajaPetra Nevalainen
pöytäkirjanpitäjä

Käsitellyt asiat

182 - 190

Pöytäkirjan tarkastus Orimattilan kaupunki (pvm)

Olavi Tuomela
pöytäkirjantarkastajaRiitta Buddas
pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävilläpito

Kaupungin kotisivu

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Vanhus- ja vammaisneuvosto 30.09.2022 § 182

Päätösehdotus   Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Päätös   Todettiin kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Orimattilan kaupunki

Pöytäkirja

11/2022

5

Vanhus- ja vammaisneuvosto § 183

30.09.2022

Pöytäkirjantarkastajien valinta

Vanhus- ja vammaisneuvosto 30.09.2022 § 183

Päätösehdotus

Valitaan kokoukselle kaksi pöytäkirjantarkastajaa. Pöytäkirja voidaan tarkastaa sähköisesti.

Päätös

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Olavi Tuomela ja Riitta Buddas.

Liikkuva kulttuuritalo -hankkeen loppuraportti

Vanhus- ja vammaisneuvosto 30.09.2022 § 185
328/00.01.05/2022

Valmistelu ja lisätiedot Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen,
petra.nevalainen@orimattila.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutunut Liikkuva kulttuuritalo -kokeiluhankkeessa kehitettiin Orimattilan kirjastoauton kyytiin taide- ja kulttuuritarjontaa asukaslähtöisesti eli hankkeessa asukkaat pääsivät taiteen tilaajiksi. Asukkaiden ideoiden ja näkemysten pohjalta toteutetut taidekokeilut järjestettiin kirjastoautossa ja sen pysäkeillä syksyllä 2021 ja keväällä 2022.

Liikkuva kulttuuritalo -kokeilun tavoitteena oli erityisesti pyrkiä tavoitamaan kaupunkilaisia, joiden mahdollisuudet osallistua kaupungin keskustassa tapahtuvaan toimintaan ovat rajallisia. Tekemällä kirjastoautosta liikkuvan kulttuuritalon luotiin mahdollisuuksia keskustaa taajaman ulkopuolella asuville kokea, tehdä ja harrastaa taidetta ja kulttuuria arjen ympäristöissä.

Toisena keskeisenä tavoitteena oli se, että hanke toimisi kokeiluna siltä, miten asukasosallisuutta ja asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia Orimattilan kulttuuritarjontaan ja laajemmin koko kaupungin palvelutarjontaan voitaisiin käytännössä juurruttaa osaksi kaupungin omien toimialojen toimintaa. Koronapandemian takia kokeiluhankkeessa keskityttiin erityisesti testaamaan ja kehittämään sähköisiä osallistumiskanavia ja viestintää.

Lisäksi hanke pyrki tekemään kulttuurin hyvinvointivaikutuksia näkyväksi ja edistämään kulttuurihyvinvointityötä Orimattilassa. Hankkeen ja sen ohjausryhmän työn pohjalta Orimattilaan luotiin kulttuuri- ja kulttuurihyvinvointiohjelma vuosiksi 2023–2028. Hankkeen erityisinä kohderyhminä olivat lapset ja nuoret sekä yli 65-vuotiaat orimattilalaiset. Toteutettu taideohjelma oli osallistujille ilmaista ja tekijöinä oli laaja-alainen joukko eri kulttuurialojen ammatillaisia sirkustaiteilijasta muusikoihin ja pelisuunnittelijoihin.

Yhtenä tärkeimmistä opeista hankkeesta oli se, että taide voi tapahtua myös yllättävissä paikoissa. Kirjastoauton lisäksi, kyliltä löytyy myös muita paikkoja, jotka soveltuvat taidekäyttöön. Orimattilassa on esimerkiksi suhteellisen monta seuraintaloa, joita paikalliset kyläyhdistykset tai aktiivit ylläpitävät. Näitä seuraintaloja sekä kyläkouluja tai muita tiloja voitaisiin jatkossa hyödyntää

aktiivisemmin kaupungin järjestämään kulttuuritoimintaan. Näin myös yhteistyö kolmannen sektorin kanssa vahvistuisi ja taidetta saataisiin keskustajaaman ulkopuolelle lähemmäs arkiympäristöjä. Orimattilaan nykyiseen kulttuuritarjontaan mahtuu myös lisää toimintaa. Innokkuutta kulttuurin ja taiteen harrastamiselle ja kokemiselle löytyy eri ikäisten joukosta. Tästä innokkuudesta ja halusta kokea ja kokeilla kulttuuria ja taidetta kertoo osallistujien positiivinen palaute ja hyvät kokemukset. Erityisesti elokuvanäytökset tai muut esitykset ympärivuotisena toimintana olisi tervetullut lisä paikalliseen kulttuuritarjontaan. Myös taiteilijoita tämän tyyppinen työskentely kiinnostaa, sillä useampi ilmoitti palautekyselyssä, että tulisi mielellään myös uudestaan mukaan vastaavaan toimintaan. Kokeilevaa asukaslähtöistä otetta taidetarjonnan ja kulttuuripalveluiden kehittämiseen on Orimattilassa siis hyvä jatkaa hankkeessa saatujen kokemusten pohjalta.

Hankkeen puitteissa laaditussa kulttuuri- ja kulttuurihyvinvointiohjelmassa on esitetty tarkempia toimenpide-ehdotuksia Orimattilan kulttuuripalveluiden kehittämiseen.

Esittelijä Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen

Päätösehdotus

Vanhus- ja vammaisneuvosto kuulee loppuraportin katsauksen, keskustelee siitä ja merkitsee saadut asiat tiedokseen.

Päätös Kuultiin esitys, käytiin siitä keskustelua ja merkittiin saadut asiat tiedoksi.

Orimattilan omat 65+-kirjastopalvelut -hankkeen loppuraportti

Vanhus- ja vammaisneuvosto 30.09.2022 § 186
327/00.01.05/2022

Valmistelu ja lisätiedot Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen,
petra.nevalainen@orimattila.fi

Orimattilan kirjaston AVI-rahoitteinen ”Orimattilan kirjaston omat 65+-kirjastopalvelut” -kehittämishanke oli hanke, jossa pyrittiin osallistamalla kohderyhmää kehittämään lähiympäristön tuttuja palveluita ikäsopivammiksi. Hankkeen alkaessa Orimattilan kaupunki ei tiennyt millaisia kirjastopalveluita 65+-vuotiaat kaupunkilaiset kokivat tarvitsevansa. Koska kirjaston palvelujen ja koko toimintakulttuurin tulisi, kirjastolain säädösten lisäksi, perustua asiakkaiden tarpeisiin, paras tapa kehittää palveluja on kysyä kohderyhmältä, kokemusasiantuntijoilta, itseltään. ”Orimattilan omat 65+-kirjastopalvelut” - kehittämishanke oli osa Orimattilan kirjaston saatavuus- ja saavutettavuus -suunnitelman laadintaa. Hankkeeseen palkattiin projektityöntekijäksi geronomi-kirjastovirkailija.

Orimattilan omat 65+-kirjastopalvelut”-hankkeen tärkein anti kirjastolle oli se, että kirjasto tuntee nyt paremmin 65+-asiakaskuntaansa. Hankkeen aikana toteutettuun kirjastopalvelukyselyyn vastasi 45 ikäihmistä, joista 69 % oli naisia. Vanhin vastaajista oli syntynyt vuonna 1934. Muita 30-luvulla syntyneitä vastaajista oli viisi, 40-luvulla syntyneitä 20 ja 50-luvulla syntyneitä 19. Nuorin vastaaja oli 1958 syntynyt mies. Vastaajista 61 % asui kuntakeskuksessa. Yksin kotona asuvia oli 33,3 %, kolmannes vastaajista, loput asuivat puolison tai muun perheenjäsenen kanssa. Hoivakodeissa asuvia ikäihmisiä hanke ei tavoittanut.

82 % kyselyn vastaajista sanoi käyvänsä kirjastossa, mutta kaikkien kirjastokortti ei ollut voimassa. Vuonna 2021 Orimattilassa tehtiin fyysisiä kirjastokäyntejä 54 272 eli jokainen orimattilalainen kävi kirjastossa enemmän kuin kolme kertaa vuodessa. Samana ajankohtana koko Suomessa käytiin kirjastossa keskimäärin joka toinen kuukausi. (Suomen yleisten kirjastojen tilasto) ”Orimattilan omat 65+ -kirjastopalvelut”- hankkeen kyselyyn vastanneista 62,2 % kävi kirjastossa keskimääräistä suomalaista useammin. Kirjastoautoa käytti seitsemän henkeä, joista kolme ilmoitti käyvänsä autossa säännöllisesti joka kerta, yksi lähes joka kerta ja kolme muutaman kerran vuodessa. Kysymykseen ”Jos et käy kirjastoautossa, niin miksi et?” vastaajat valitsivat moninaisia

vastausvaihtoehtoja: kahden mielestä pysäkit olivat liian kaukana tai hankalassa paikassa, yksi ei löytänyt autosta mieleistään aineistoa, kolme vastaajaa ilmoitti yllättävästi, ettei tunne auton reittejä tai aikatauluja ja kaksi vastaajaa ei tiennyt koko palvelusta. Vastauksista voitaneen päätellä, että kirjastoautopalvelu ei nykyisine pysäkkeineen tavoita kovin suurta osaa taajaman ulkopuolella asuvista ikäihmisistä. Vain 8 % vastaajista ilmoitti käyttävänsä kirjastoa ”kuntalaisten kohtaamispaikkana ja yhteisenä olohuoneena”, vaikka 65 % ilmaisi myöhemmässä kysymyksessä kiinnostuksensa kirjaston mahdollisuuteen toimia sellaisena. Ikääntyneiden kirjastopalveluiden käyttö vaikutti vastausten perusteella varsin perinteiseltä. Hankkeen tavoittamista 65+-vuotiaista kenelläkään ei ollut tarvetta selkokirjoille, vaikka 42 % tiesi niitä olevan. Palveluista eniten käytetty oli kirjojen varausmahdollisuus (58 %), seuraavina tulivat palautus- ja lainausautomaatit (53 %) sekä kirjastossa järjestettävät näyttelyt (47 %). Vain yksi vastaaja (3 %) oli käyttänyt kirjastossa tietokonetta, lainannut esineen (Orimattilan kirjastossa on lainattavissa sähkönkulutusmittareita ja sateenvarjoja) tai lainannut lauta- tai digitaalisia pelejä.

Yleisesti ottaen ikääntynyt orimattilalainen kirjastonkäyttäjä oli varsin tyytyväinen Orimattilan kaupunginkirjaston tämänhetkisiin palveluihin.

”Orimattilan omat 65+- kirjastopalvelut”-kyselyn tärkeimpiä kysymyksiä 65+-asiakkaiden toiveiden ja tulevien 65+-palveluiden kannalta oli kysymys 22, jossa pyydettiin rastiittamaan itseä kiinnostavat asiat ja ne, jotka eivät kiinnosta lainkaan. Ylivoimaisesti kiinnostavimpana asiana koettiin erilaiset näyttelyt. Sen oli valinnut 73 % vastaajista. Seuraavina tulivat ”kirjasto kuntalaisten kohtaamispaikkana ja yhteisenä olohuoneena” 65 % kannatuksella sekä lähes yhtä suosittu (63 %) kirjailijavierailut. Musiikkiesitykset kiinnostivat 57 % vastaajista, mutta yhteislaulu vain 28 %:a. Yli puolet vastaajista (55 %) olivat kiinnostuneita hyvinvointiin ja muihin ikääntyessä huomioitaviin asioihin liittyvistä luennoista. Palveluiden käyttämisen kannalta on tietenkin oleellista, että tieto palveluista tavoittaa niistä mahdollisesti kiinnostuneet kansalaiset. Ylivoimaisesti toivotuin kanava kirjaston viestinnälle oli paikallinen tilattava sanomalehti Orimattilan Sanomat (77 %). Seuraavaksi toivotuin oli ilmaisjakelulehti Orimattilan aluelehti (67 %). Myös kirjaston ilmoitustaulua pidettiin tärkeänä (44 %) Verkkoympäristössä parhaana tiedotuskanavana nähtiin kirjaston kotisivut (28 %).

Viidestä kirjastoa käyttävästä 30-luvulla syntyneestä vastaajasta kolme toivoi kirjastoaineiston kotiinkuljetuspalvelua. Orimattilan kirjastolla ei tällä hetkellä ole henkilöstöresursseja tarjota tällaista hakeutuvaa, kotiin vietävää palvelua. Kirjastolain kymmenennessä pykälässä todetaan kuitenkin yksiselitteisesti: ”Yleisen kirjaston tulee

olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa.” Käytännössä kaupunki vaikuttaa panostuksensa painopisteillä merkittävästi siihen, kuinka helposti palveluja on saatavilla ja kuinka saavutettavia palvelut ovat (Ikäystävällinen Orimattila 2021–2025).

Hankkeesta esiin nousseita suosituksia:

Kirjaston esteettömyys ja saavutettavuus

Kun puhutaan kirjaston esteettömyydestä, ei puhuta vain liikkumisen esteettömyydestä. Tulee ottaa huomioon myös näkemiseen, kuulemiseen, ymmärtämiseen ja kommunikaatioon liittyvät seikat

Kirjaston kotipalvelu

Kirjaston kotipalvelutoiminta tai kotikirjastopalvelu on hakeutuva palvelu, joka on tarkoitettu ihmisille, jotka eivät sairauden, liikunta- tai muun esteen tai korkean iän vuoksi pääse itse asioimaan kirjastossa. Kirjasto määrittelee kriteerit, jotka oikeuttavat palveluun.

Kirjastovapaaehtoisuus

Eräs keino edistää ikäihmisten hyvinvointia ja merkityksellisyyden kokemusta on vapaaehtoistyö. Vapaaehtoisena voi vetää lukupiiriä, kielikahvilaa, käsityö- tai pelikerhoa, toimia kirjastomummona tai -vaarina, ohjata lukukoiraan tai lukea novelleja tai satuja.

Moniammatillinen, rajat ylittävä yhteistyö

Lasten ja nuorten kulttuuripalvelujen kehittämiseksi Orimattilan tuleva kulttuuri- ja kulttuurihyvinvointiohjelma esittää tiivistettyä yhteistyötä eri toimijoiden välille. Moniammatillisesta, moninäkemyksellisestä, hallinnolliset rajat ylittävästä yhteistyöstä olisi varmasti synergiaetua kaikille osapuolille. Myös ”Ikäystävällinen Orimattila” - suunnitelma kehottaa verkostoitumiseen ja rajat ylittävään yhteistyöhön.

”Orimattilan omat 65+ -kirjastopalvelut”-hanke jatkuu ainakin syksyllä -22. Silloin kokeillaan joitakin uusia palveluja, järjestetään toivottuja luentoja ja testataan hankittuja apuvälineitä.

Esittelijä Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen

Päätösehdotus

Vanhus- ja vammaisneuvosto kuulee loppuraportin, keskustelee aiheesta ja merkitsee saadut asiat tiedokseen.

Päätös Kuultiin esitys, käytiin siitä keskustelua ja merkittiin saadut asiat tiedoksi.

Orimattilan kulttuuri- ja kulttuurihyvinvointisuunnitelma

Vanhus- ja vammaisneuvosto 30.09.2022 § 187
324/00.01.05/2022

Valmistelu ja lisätiedot Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen,
petra.nevalainen@orimattila.fi

Tässä kulttuuri- ja kulttuurihyvinvointiohjelmassa määritellään Orimattilan kulttuuritoiminnan kehittämisen keskeiset tavoitteet sekä esitellään toimenpide-ehdotuksia niiden saavuttamiseksi seuraavaksi viideksi vuodeksi kuntalakiin pohjaten. Toimenpide-ehdotukset on jaettu nopeisiin ja ketteriin sekä pitkäjänteisiin satsauksiin. Nopeat ja ketterät toimenpide-ehdotukset ovat suhteellisen pienillä ja kustannustehokkailla resursseilla toteutettavissa kun taas pitkäjänteiset toimenpide-ehdotukset vaativat enemmän taustaselvittämistä sekä rahallisia resursseja ja useamman vuoden juurruttamista käytäntöön.

Ohjelman keskeisenä visiona on, että vuonna 2028 Orimattilan kulttuuritoiminta on monipuolista ja asukkailla on yhdenvertaisemmat mahdollisuudet kohdata taidetta ja kokeilla taiteen tekemistä arjessaan. Kulttuurilla on Orimattilassa tilaa kukoistaa ja se ammentaa vahvasta yhteistyöstä kaupungin omien toimialojen sekä paikallisten taiteilijoiden, kulttuuriyhdistysten ja muiden toimijoiden kuten yritysten välillä. Kukoistava kulttuurielämä tukee orimattilalaisten mielekästä arkea ja hyvinvointia ja toimii tulevaisuudessa myös kaupungin vetovoimatekijänä.

Ohjelman valmisteluun on osallistunut monialainen ohjausryhmä, jossa oli jäseniä Orimattilan kaupungin eri valiokunnista, paikallisten kulttuurijärjestöjen edustajia, paikallinen taiteilija, kasvatuksen- ja koulutuksen toimialan edustajia sekä nuorisotoimen ja nuorisovaltuuston edustajat. Lisäksi kulttuurin asukasraadin jäsenillä oli mahdollisuus kommentoida ohjelman luonnosta ja esittää omia näkemyksiään Orimattilan kulttuuritarjonnan kehittämiseksi keväällä ja alkukesällä 2022.

Opetus- ja kasvatusvaliokunta seuraa tämän ohjelman toteutumista. Kulttuuripalvelut pyrkii arvioimaan toimintansa vaikuttavuutta paitsi numeerisilla mittareilla kuten kävijämääriä seuraamalla myös keräämällä vuosittain aktiivisesti kyselyiden ja palautteiden kautta laadullista tietoa siitä, miten tapahtumat ja toiminta koetaan sekä suhteuttamalla ja kehittämällä omaa toimintaansa saatujen palautteiden perusteella. Tiedot kootaan kulttuuripalveluiden

vuosikertomukseen. Vaikuttavuuden arvioinnista viestitään läpinäkyvästi myös asukkaiden suuntaan.

Esittelijä Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen

Päätösehdotus

Vanhus- ja vammaisneuvosto kuulee esittelyn ja antaa siihen tarvittavat kommenttinsa.

Päätös Kuultiin esitys, käytiin siitä keskustelua. Vanhus- ja vammaisneuvosto toivoo, että kaupunki osoittaa kulttuuritoimintaan tarvittavat resurssit. Vanhus- ja vammaisneuvosto myös toteaa, että kaupungissa on paljon kulttuuritoimintaa jo nykyisellään ja kiittää nykyistä kulttuuripalveluiden henkilökuntaa tekemästään työstä.

Vanhustenviikon 2022 juhla

Vanhus- ja vammaisneuvosto 30.09.2022 § 188
326/05.01.00/2022

Valmistelu ja lisätiedot Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen,
petra.nevalainen@orimattila.fi

Orimattilassa järjestetään valtakunnallisella vanhustenviikolla, 5.10.2022 Vanhustenviikon juhla. Juhla järjestetään Jymylinnassa klo 13.00-15.00. Juhlassa on musiikkia, valtuuston puheenjohtajan juhlapuhe, seurakunnan tervedys sekä kahvit. Vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtaja avaa tilaisuuden. Tilaisuudesta on lehti-ilmoitus sekä ilmoitustauluille jaettavia mainoksia.

Esittelijä Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen

Päätösehdotus

Vanhus- ja vammaisneuvosto keskustelelee vanhusten viikon juhlasta ja tekee tarvittavat päätökset juhlien järjestämisestä.

Päätös Keskusteltiin juhlan suunnitelmasta ja todettiin, että kaikki on hyvin järjestyksessä.

Muut asiat

Vanhus- ja vammaisneuvosto 30.09.2022 § 189

Orimattilan eläkkeensaajien kokouksessa on ollut kuluttajaliiton pääsihteeri kertomassa digihuijauksista tärkeää tietoa. Seuraavaan kokoukseen saapuu Jopa-hankkeen (Joustavan palvelun asumismalli iäkkäille –hankkeen) työntekijä Marko Hiekkänen kertomaan tulevasta vanhuspalvelulain muutoksista.

vs. hyvinvointijohtajaja toi tiedoksi että

- kaupungissa valmistellaan asumisohjelmaa johon voi vielä lisätä erityisryhmien asumiseen liittyviä huomioita.
- Hyvinvointivaltiovaliokunta esittää vuodelle 2023 testamenttivaroista ikääntyvien liikuntaan kohdistuvaa liikunnanohjausresurssia sekä ikääntyvien kotona-asumista laajemmin tukevan senioriohjaajan resurssia.

Päätös:

Merkitään saadut asiat tiedoksi.

Kokouksen päättäminen ja seuraavan kokouksen ajankohta

Vanhus- ja vammaisneuvosto 30.09.2022 § 190

Valmistelu ja lisätiedot vs. Hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen
petra.nevalainen@orimattila.fi, p. 040 7402982

Seuraava kokous aikataulun mukaisesti 11.11.2022 klo 9.00.

Esittelijä Vs. hyvinvointijohtaja Petra Nevalainen

Päätösehdotus

Todetaan seuraavan kokouksen ajankohta ja päätetään kokous.

Päätös Todettiin seuraavan kokouksen ajankohta ja päätettiin kokous.